

BELGISCHE EMANCIPATIELES: Wat zeg je tegen een vrouw in de tram?

Hassan Boujedain is directeur inburgering in Antwerpen: 'Onze cursus maatschappelijke oriëntatie zet in op actief medeburgerschap van alle nieuwkomers. De gelijkheid tussen man en vrouw komt veelvuldig aan bod. Indien een leerkracht in de les ervaart dat een cursist het moeilijk heeft met het aanvaarden van het gelijkheidsprincipe tussen man en vrouw, wordt dit in een individueel gesprek besproken zonder belerend te zijn. Je kan een cursist bijvoorbeeld niet zeggen dat voorbehoedsmiddelen verplicht zijn, maar wel dat een vrouw het recht heeft om geen kinderen te krijgen.'

Specifieke issues pakken we apart aan. Voor Somaliërs nodigen we bijvoorbeeld een externe partner uit die uitlegt dat vrouwenbesnijdenissen absoluut verboden zijn. Omdat veel alleenstaande, minderjarige mannen uit Afrika en het Midden-Oosten zich afvragen hoe ze hier aan een partner kunnen komen, hebben we een cursus ingericht. Dat is geen versiercursus, maar: wat kan wel en niet? We functioneren in een maatschappij met enorm veel ongeschreven regels. Die proberen we te verhelderen. Met welke woorden mag je een vrouw aanspreken in de tram?'

doen aan de verworvenheden van de westerse samenleving. 'Mensen die hiernaartoe komen, moeten zich aanpassen aan onze normen en waarden.' We moeten ons niet anders gaan gedragen, zei de premier. 'Tegen vrouwen zeggen dat ze misschien beter geen rok kunnen dragen in een wijk waar mensen wonen met verschillende culturele achtergronden: dat moeten we dus nooit gaan doen.'

BEDUCHT OP VLUCHTELINGEN

De angst dat vrouwen hun vrijheid dreigen te verliezen door de toestroom van relatief veel jonge mannelijke migranten uit met name Noord-Afrika, leeft breed. De komst van vluchtelingen is de grootse kopzorg van Nederlanders, zo toont het laatste kwartaalonderzoek van het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP). Bewindslieden proberen de vrees te bezweren. Minister Bussemaker betoogt dat we onze grenzen duidelijk moeten afbakenen, de discussie moeten aangaan en mogelijk taboes moeten doorbreken. In haar emancipatiebrief stelt ze het zo: 'Iedereen die in Nederland leeft, heeft zich te houden aan de normen en wetten die kenmerkend zijn voor onze rechtsstaat en democratische samenleving. Bij schending van onze wetten en democratische waarden, verwacht ik dat ieder die het ziet of het aangaat zich uitspreekt.'

Dat mensen, autochtoon en allochtoon, beducht zijn op de komst van een stroom vluchtelingen wordt vermoedelijk gevoed doordat moslimmigranten die hier al decennia wonen, niet allemaal even zichtbaar de Nederlandse normen en

waarden omarmen als het gaat om de gelijkheid tussen man en vrouw. In Amsterdam krijgen leerlingen van een islamitische basisschool gescheiden zwemles en dragen meisjes een legging onder hun badpak. Als volwassen moslimvrouwen in het Mercator-zwembad gaan zwemmen, worden de ramen afgeplakt zodat vreemde mannenogen hen niet kunnen zien. Steeds meer moslima's dragen een hoofdoek of een nikab, als uiting van hun identiteit als moslim.

Dat meer en meer moslimvrouwen zich in Nederland bedekken, heeft onwillekeurig effect. Op 30 december vertelt een autochtone Tilburgse buurtbewoner in *Nieuwsuur* dat zij zich in rok en op hakken niet prettig voelt in de buurt van het opvangcentrum. Omdat de moslimvrouwen gesluierd zijn, voelt zij ogen 'prikken'. 'Ongemerkt ga je die route dan mijden of je anders kleden.'

Rutte wil niet dat vrouwen hun kleding aanpassen, Bussemaker hoopt dat mensen onderling het debat aangaan, maar de praktijk van alledag is anders. Hoewel discussies via sociale media hoog oplopen, waarbij het met name gaat over de rol die de islam speelt in sekse-ongelijkheid, ontzien de meeste mensen elkaar in het dagelijks leven. De rechter die Adeel D. vroeg of het niet merkwaardig is dat hij zich als jongeman in Nederland liet uithuwelijken, is een uitzondering. Adeel had geen antwoord op de vraag, waaruit blijkt dat hij niet eerder was gedwongen om kritisch naar zijn eigen gedrag te kijken. Hij had gezagsgetrouw gedaan wat zijn familie van hem verwachtte.

Culturele, sociale en religieuze gebruiken verhuizen mee met de mensen die migreren. Rutte stelt dat migranten zich moeten aanpassen aan onze normen en waarden, maar normen en waarden vallen niet simpelweg aan anderen op te leggen. In een democratie zijn mensen vrij om naar eigen inzicht en goeddunken hun leven in te richten, zolang ze zich maar houden aan de wet.

Noorwegen en België geven moslimmannen genderlessen in de hoop dat ze